

LÄNSSTYRELSEN
Stockholms län
Naturvårdsenheten
1:e byråingenjör
Torbjörn Svenson
08 - 785 51 40

JORDBRUKSDEP.
Registratören
Ink 1984 -07- 02
Dnr.

BESLUT

Datum
1984-05-29

rek + mb

Beteckning

11.1211-1115-76
0191

1 (7)

Bildande av naturreservatet Fysingen i Sigtuna kommun
(4 bilagor)

Beskrivning av reservatet

<u>Benämning</u>	Naturreservatet Fysingen
<u>Kommun</u>	Sigtuna
<u>Socknar</u>	Norrsunda och Skånela
<u>Fastigheter</u>	Ström 1:5 och 6:1 (del av), Seminghundra häradsallmänning 2:2 och 2:4 samt Åshusby 2:1 (del av), 3:2 (del av), 3:3 (del av) och 3:9.
<u>Lägesbeskrivning</u>	Öster om Väg E4 vid Rosersberg. Ekonomiska kartan 118 13. Topografiska kartan Uppsala SV.
<u>Areal</u>	180 ha
<u>Därav landareal</u>	110 ha
<u>Markägare</u>	
<u>Naturvårds- förvaltare</u>	Skogsvårdsstyrelsen

Grund för beslutet

Bakgrund

I den fysiska riksplaneringen har Fysingen och markerna kring sjön utpekats som riksobjekt för den vetenskapliga naturvården och kulturminnesvården. Länsstyrelsen har ambitionen att skydda naturmiljön runt hela sjön med förordnande enligt naturvårdslagen.

IE/

Ansökning om grustäkt av större omfattning fanns tidigare rörande åsen vid Ströms gård. Förhandlingar har resulterat i en överenskommelse där markägaren godkänner att naturreservat bildas på gårdens ägor. Överenskommelsen ger även markägaren ersättning för förlorad grustäkt samt rätt till en begränsad grustäkt. Sigtuna kommun och staten har godkänt att reservat bildas på dess mark- och vattenområden. Förhandlingar har även förts med markägarna på Åshusby och Runstens gårdar om bildande av naturreservat. I föreliggande beslut har för dessa gårdar ej gjorts några inskränkningar i förfoganderätten som medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras eller att mark tages i anspråk.

Allmän beskrivning

På den bördiga lerslätten i sjöns omgivning bedrivs jordbruk. För att ge utrymme åt odlings- och betesmarker har sjön utsatts för ett flertal sjösänkningar och vattenavledningsföretag sedan mitten av 1800-talet.

Stränderna längs Fysingens norra del är flacka med strandängar och mäktiga vassbälten. Här finns också ruggar av säv och utbredd flytbladsvegetation. I det grunda vattenet utanför flytbladszonen utbreder sig vida undervattensängar.

Längs Fysingens västra strand löper en orörd del av Stockholmsåsen. Mellan Åholmen och Ströms gård sträcker sig en vackert utbildad åskulle som höjer sig cirka 20 meter över Fysingens yta och utgör ett dominerande inslag i det för övrigt plana landskapet. Åskullen är bevuxen med gran-, tall- och blandskog. På åskränet löper en stig och här växer även den fridlysta backsippan. På de skogsbevuxna åssidorna finns serier av strandterrasser, som bildats genom vågors verksamhet, när åsen höjdes ur havet efter senaste istiden.

Efter ett kortare avbrott fortsätter åsen norrut vid Ströms gård i form av två låga men markerade åsryggar. Dessa leder sedan mot det mäktiga åsavsnittet vid Åshusby. Den sannolikt mycket gamla vägen från Ström till Åshusby löper på den östra åsryggen. Från vägen har man en vacker utsikt över strandängarna norr om sjön.

Den västra åsryggen är delvis täckt av yngre sediment och sticker upp som en serie åskullar över markytan. Genom en överenskommelse mellan markägaren, länsstyrelsen och

... naturvårdsverket har markägaren getts rätt till grustäkt på delar av denna åsarm.

... Området i och kring Fysingens norra del är en mycket gynnsam miljö för fågellivet. Sjön är en av länets förnämsta fågelsjöar och hyser en individ- och artrik häckfågelfauna samt en rad för vårt land sällsynta fågelarter som tillfälliga gäster. Två stora skrattnäskolonier finns i sjön. Sank- och vattenområdena i sjöns norra del utgör förnämliga vadar- och sjöfågelbiotoper. Under vår och framför allt höst gästas Fysingen av en stor mängd fågelarter eftersom sjön är en mycket viktig rastplats i fågelsträcket.

Området kring sjön är mycket rikt på kulturminnen. Ett populärt utflyktsmål är Nordians hög vid Åshusby. Högen är från yngre järnåldern och är näst Uppsala högar den största kungagraven i Uppland. Inom området, som är skyddat enligt fornminneslagen, finns även ett bygravfält samt flera hålvägar.

Traktens befolkning bedriver sportfiske i sjön. Vid bl a Åholmen har för detta ändamål anlagts båtbyggkor. På kommunens mark vid Åholmen finns också en välbesökt badplats.

Ändamålet med reservatet

Ändamålet med reservatet är att bevara värdefulla åsområden och fågelbiotoper samt att bevara ett gammalt kulturlandskap med en vacker landskapsbild. Syftet med reservatet är också att öka tillgängligheten till området.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 12 § naturvårdslagen det av länsstyrelsen den 25 april 1961 meddelade beslutet om naturreservat vid Åshusby (B 162).

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1979:1025 och ändrad 1982:1097) förklarar länsstyrelsen det område som har utmärkts på bifogad karta som naturreservat (bilaga 1).

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna före-

... skrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen
... skall gälla beträffande området

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen angående
inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt
att förfoga över fastighet inom reservatet

Reservatsområdet består av två zoner. Se karta över natur-
reservatet , bilaga 1. Den inre zonen omfattar de mest
skyddsvärda områdena, som är sjöns närmaste omgivningar
(sjöängar och åsområden) samt sjöns vattenområde.

Den yttre zonen utgör en skyddande buffertzona med mål-
sättning att bibehålla landskapsbilden och rester av na-
turliga miljöer i jordbrukslandskapet.

Reservatets föreskrifter och bestämmelser utgör ej hinder
för:

- Betesdrift eller åkerbruk på betes- och åkermark inom reservatet.
- Underhåll av befintliga vattenavledningsföretag.
- Åtgärder enligt fastställd skötselplan.
- Grustäkten vid Ströms gård enligt överenskommelse mellan markägaren, länsstyrelsen och naturvårdsverket 1981-04-28 samt länsstyrelsens täktbeslut 1981-06-11.
- Skötsel av kommunens badplats vid Åholmen.
- Underhåll av huvudvattenledningar.
- I särskild ordning beslutade restaureringsåtgärder för sjön.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar skall följande inskränkningar gälla i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet:

Inom den inre zonen är det förbjudet att

- 1 - bedriva täkt av grus, sand, lera, matjord eller andra jordarter
- 2 - dika, dränera, dämna, muddra, utfylla, invalla eller utföra annan verksamhet som förändrar områdets dräneringsförhållanden

- ...
- 3 - plöja, gräva eller utföra annan markbearbetning
- 4 - anordna upplag
- ...
- 5 - uppföra helt ny byggnad eller anläggning
- 6 - uppföra stängsel eller andra hägnader. Dock får erforderliga stängsel för betesdjur uppföras under förutsättning att passager anordnas så att allmänhetens tillträde inte hindras eller avsevärt försvåras
- 7 - inplantera för området främmande växt- och djurarter
- 8 - anlägga väg, stig eller parkeringsplats
- 9 - dra fram mark- eller luftledning

Enligt regeringens beslut den 22 november 1984 skall föreskrifterna A 10 inre zonen och A 5 yttre zonen ha följande lydelse:

Inom den inre zonen är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att

- 10 - avverka eller utföra annan skoglig åtgärd utöver vad som anges i bifogad skötselplan
- A 10 - avverka eller utföra annan skoglig åtgärd
- 11 - bedriva jakt på fågel
- 12 - bedriva täkt av vass

A 5 - avverka eller utföra annan skoglig åtgärd

Inom den yttre zonen är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att

- 1 - bedriva täkt av grus, sand, lera, matjord eller andra jordarter
- 2 - anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel samt för jord- eller skogsbrukets behov
- 3 - uppföra helt ny byggnad eller anläggning
- 4 - uppföra stängsel eller andra hägnader med undantag av staket kring bebyggd tomtplats. Dock får erforderliga stängsel för jordbrukets behov uppföras under förutsättning att passager anordnas så att allmänhetens tillträde inte hindras eller avsevärt försvåras
- 5 - avverka eller utföra annan skoglig åtgärd utöver vad som anges i bifogad skötselplan
- 6 - anlägga väg, stig eller parkeringsplats

7 - dra fram mark- eller luftledning

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom reservatet som anges i bifogad skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1 - förstöra eller skada fastnaturföremål eller ytbildning t ex genom att gräva, borra, hacka, spränga, rista, måla el dyl

2 - störa djurlivet (t ex genom att klättra i boträd, fånga eller avsiktligt döda vilda djur)

3 - medföra hund som ej är kopplad

4 - framföra motordrivet fordon annat än på anvisade vägar (se skötselplan, bilaga 3)

5 - parkera annat än på anvisade platser (se skötselplan, bilaga 3)

6 - beträda eller befara fågelskyddsområde under tiden 1 april - 15 juli (karta, bilaga 2).

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

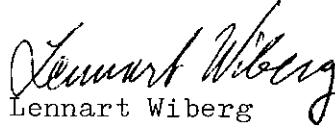
1 - Naturvårdsförvaltare skall vara skogsvårdsstyrelsen. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande ske med länsstyrelsen.

2 - Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan.

Besvär till regeringen, jordbruksdepartementet, enligt bilaga (formulär H).

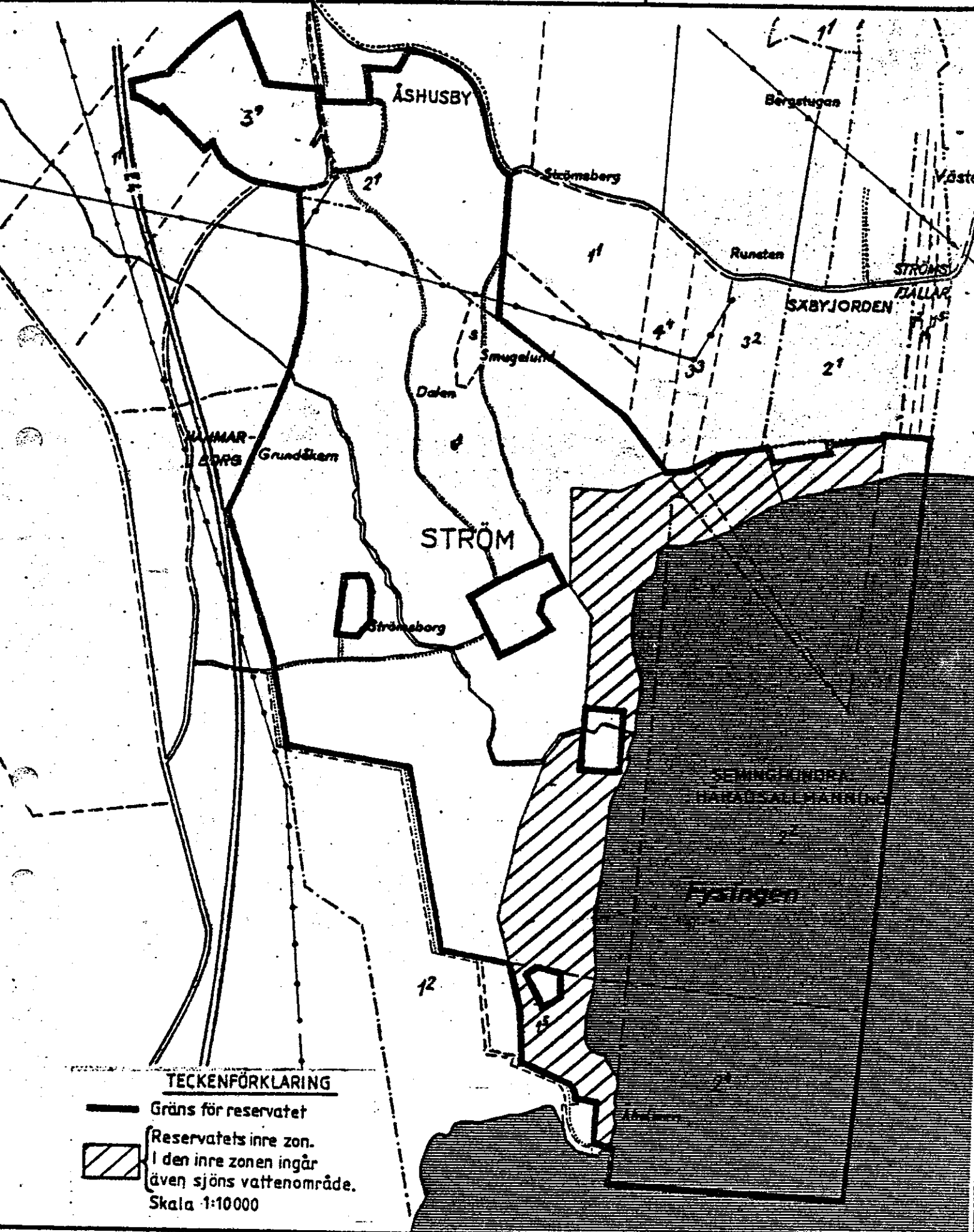
...
I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit
länsrådet Wiberg, beslutande, naturvårdsdirektören Céwe,
t f länsarkitekten Häggström, överlantmätaren Algrim, läns-
antikvarien Johansson, länsassessorn Denecke samt förste
byråingenjören Svenson, föredragande.
...

Lennart Wiberg

Torbjörn Svenson

Bilagor

1. Karta över naturreservatet
2. Karta över fågelskyddsområdet
3. Skötselplan
4. Besvärshänvisning

TECKENFÖRKLARING

- Gräns för reservatet.
  - Område med förbud för allmänheten att beträda och befara under tiden 1 april-15 juli
- Skala: 1 10000

Skötselplan

Naturreservatet FYSINGEN

Sigtuna kommun

Bilaga 3.

Tillhör länsstyrelsens beslut
dnr 11.1211 - 1115 - 76.

JORDBRUKSDEP.
Registratörn

Ink 1984-07-02

Dnr.

Sjöängar, vass-
och flätblad-
zoner i Fysingens
norra del.

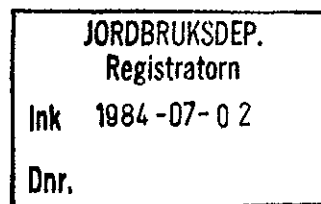
Länsstyrelsen i Stockholms län

Stockholm 1984

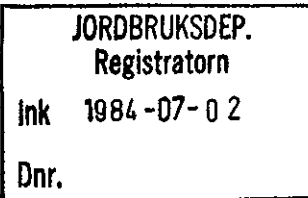
I N N E H Å L L S F Ö R T E C K N I N G

Sid

1	Allmän beskrivning		1	
	1.1	Inledning	1	
	1.2	Planeringsunderlag	1	
	1.3	Data	2	
	1.4	Beskrivning	3	
	1.5	Syftet med reservatet	4	
	1.6	Nuvarande markanvändning	4	
	1.7	Upplåtelseavtal	5	
	1.8	Reservatsföreskrifter	5	
2	Disposition och skötsel av mark och vatten- områden samt friluftsanordningar		5	
	2.1	Syftet med naturvårdsförvaltningen	5	
	2.2	Skogsmark	5	
	2.3	Åkermark	6	
	2.4	Gräsmark	7	
	2.5	Vattenområden, sjösänkings- och dikningsföretag	8	
	2.6	Faunavård, jakt och fiske	8	
	2.7	Vägar m m	9	
	2.8	Allmänhetens friluftsliv	10	
		2.8.1	Anläggningar	10
		2.8.2	Renhållning	10
		2.8.3	Tillsyn	10
		2.8.4	Utmärkning	10
	2.9	Kulturvården	10	
3	Finansiering		11	

- Bilagor:
1. Vegetations- och skötselkarta
  2. Friluftsanordningar, vägar,
geografiska namn
  3. Geologi, fornlämningar
  4. Vårdplan över fornminnesområdet
Nordians hög

1 Allmän beskrivning

1.1 Inledning

Sjön Fysingen och markerna kring sjön har i den fysiska riksplaneringen utpekats som riksobjekt för den vetenskapliga naturvården och kulturminnesvården. Även i länsstyrelsens naturvårdsprogram över Stockholms län framstår fysingenområdet som ett första klassens naturvårdsobjekt med avseende på såväl geologi, vegetation, djurliv som landskapsbild.

Länsstyrelsen har ambitionen att försöka skydda naturmiljön runt hela sjön med förordnande enligt naturvårdslagen. Området som berörs av detta beslut skall alltså ses om första etappen mot detta mål.

Skötselplanen för naturreservatet Fysingen är av översiktlig, stegvis plantyp. Detta innebär att den föreliggande skötselplanen bestämmer riktlinjerna för skötseln och dispositionen av reservatet. I ett senare skede av reservatsbildningen vid Fysingen kan riktlinjerna för de mest skyddsvärda områdena komma att utvecklas mer i detalj.

Planförfattare: Torbjörn Svenson, länsstyrelsen
 Sören Nissilä, skogsvårdsstyrelsen

1.2 Planeringsunderlag

Följande inventeringar och utredningar ligger till grund för denna skötselplan:

AHLÉN:
 Faunavård, 1977

FRANZEN - KIHBLUM - SOLLENBERG - TURESSON:
 Fåglar vid Fysingen, 1972.

HAGCONSULT:
 Täckplan å fastigheten Ström 6:1 i Sigtuna kommun, 1978.

LÄNSSTYRELSEN - SKOGSVÅRDSSTYRELSEN:
 Grovanalys av det föreslagna naturreservatet Fysingen i Sigtuna och Upplands Väsby kommuner, 1978.

MÖLLER - STÅLHÖS:

Geologiska kartbladet Uppsala SV med beskrivning.
Stockholm, 1971.

SIGTUNABYGDENS NATURVÅRDSFÖRENING:

Naturvårdsinventering över Sigtuna kommun, 1974.

SVENSON:

Sjön Fysingen. Biologisk-geologisk inventering
Länsstyrelsens meddelandeserie 1974:17.

TONELL, P-E:

Inventering och värdering av fågelsjöar. Stockholm
1970. Regionplanekontoret.

ÖSTERBYGDENS VATTENDOMSTOL:

Protokoll angående sjösänkning av Fysingen, 1946-10-22.

Övriga handlingar i ärendet:

Överenskommelse mellan _____, läns-
styrelsen och naturvårdsverket daterat 28 april 1981
samt länsstyrelsens täktbeslut daterat 11 juni 1981.

1.3

DataBenämning

Naturreservatet Fysingen

Län

Stockholms

Kommun

Sigtuna

Socknar

Norrunda och Skånela

Fastigheter

Ström 1:5 och 1:6 (del av),
Seminghundra häradsallmänning 2:2
och 2:4 samt Åshusby 2:1 (del av),
3:2 (del av), 3:3 (del av) och 3:9.

Lägesbeskrivning

Öster om Väg E4 vid Rosersberg
Ekonomisk karta 118 13. Topogra-
fisk karta Uppsala SV

Areal

180 ha

Därav landareal

110 ha

MarkägareNaturvårdsförvaltare

Skogsvårdsstyrelsen.

1.4 Allmän beskrivning

På den bördiga lerslätten i sjöns omgivningar bedrivs jordbruk. För att ge utrymme åt odlings- och betesmarker har sjön utsatts för ett flertal sjösänkningar och vattenavledningsföretag sedan mitten av 1800-talet.

Stränderna längs Fysingens norra del är flacka med strandängar och mäktiga vassbälten. Här finns också ruggar av säv och utbredd flytbladsvegetation. I det grunda vattnet utanför flytbladszonen utbreder sig vida undervattensängar.

Längs Fysingens västra strand löper en orörd del av Stockholmsåsen. Mellan Åholmen och Ströms gård sträcker sig en vackert utbildad åskulle som höjer sig cirka 20 meter över Fysingens yta och utgör ett dominerande inslag i det för övrigt plana landskapet. Åskullen är bevuxen med gran-, tall- och blandskog. På åskränet löper en stig och här växer även den fridlysta backsippan. På de skogsbevuxna åssidorna finns serier av strandterrasser, som bildats genom vågors verksamhet, när åsen höjdes ur havet efter senaste istiden.

Efter ett kortare avbrott fortsätter åsen norrut vid Ströms gård i form av två låga men markerade åsryggar. Dessa leder sedan mot det mäktiga åsavsnittet vid Åshusby. Den sannolikt mycket gamla vägen från Ström till Åshusby löper på den östra åsryggen. Från vägen har man en vacker utsikt över strandängarna norr om sjön.

Den västra åsryggen är delvis täckt av yngre sediment och sticker upp som en serie åskullar över markytan. Genom en överenskommelse mellan markägaren, länsstyrelsen och naturvårdsverket har markägaren getts rätt till grustäkt på delar av denna åsarm.

Området i och kring Fysingens norra del är en mycket gynnsam miljö för fågellivet. Sjön är en av länets förnämsta fågelsjöar och hyser en individ- och artrik häckfågel fauna samt en rad för vårt land sällsynta fågelarter som tillfälliga gäster. Två stora skrattmåskolonier finns i sjön. Sank- och vattenområdena i sjöns norra del utgör förnämliga vadar- och sjöfågelbiotoper. Under vår och framför allt höst gästas Fysingen av en stor mängd fågelarter eftersom sjön är en mycket viktig rastplats i fågelsträcket.

Området kring sjön är mycket rikt på kulturminnen. Ett populärt utflytksmål är Nordians hög vid Åshusby. Högen

är från yngre järnåldern och är näst Uppsala högar den största kungagraven i Uppland. Inom området, som är skyddat enligt fornminneslagen, finns även ett bygravfält samt flera halvögar.

Traktens befolkning bedriver sportfiske i sjön. Vid bl a Åholmen har för detta ändamål anlagts båtbyggkor. På kommunens mark vid Åholmen finns också en välbesökt badplats.

1.5 Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara värdefulla åsområden och fågelbiotoper samt att bevara ett gammalt kulturlandskap med en vacker landskapsbild. Syftet med reservatet är också att öka tillgängligheten till området.

1.6 Nuvarande markanvändning

Stora delar av reservatets yta består av åkermark, där åkerbruk bedrivs. Alldeles norr om sjön finns en stängslad betesmark, som innefattar såväl kulturmark som strandäng. Detta område betas för närvarande av nötkreatur.

Inom större delen av reservatets skogsmark bedrivs skogsbruk, mest av extensiv karaktär.

I området norr om Ströms gård har markägaren fått länsstyrelsens tillstånd till grustäkt. Tillståndet gäller till den 30 juni 1986. Enligt täktplanen skall denna mark omföras till åkermark efter avslutat täkt.

Ett mindre område vid Ströms gård upptas av tomtmark. Dessutom har två tomtmarksområden vid Strömsborg och Åholmen undantagits från reservatsområdet.

På den norra delen av Ströms kulle har ett litet område med ett pumphus för Rosersbergs reservvattentäkt undantagits från reservatsområdet. Från pumphuset leder flera huvudvattenledningar. Delar av reservatsområdet omfattas av föreskrifter till skydd för vattentäkten.

Vid Åholmen driver Sigtuna kommun en välbesökt badplats. I anslutning till denna finns även en parkeringsplats.

Jakt bedrivs i mindre omfattning inom reservatet.

1.7 Upplåtelseavtal

Arrendekontrakt finns upprättade för tre torp längs lilla vägen norr om Ströms gård och ett torp strax söder om gården.

Hyseskontrakt är upprättat för soldattorpet vid vägen norr om Ströms gård.

Arrendekontrakt finns även upprättat för båtbygggor vid Åholmen på kommunens mark.

1.8 Reservatsföreskrifter

Se reservatsbeslut.

2 Disposition och skötsel av mark och vattenområden samt friluftsanordningar

2.1 Syftet med naturvårdsförvaltningen

Syftet med naturvårdsförvaltningen är att bevara värdefulla åsområden och fågelbiotoper samt att bevara ett gammalt kulturlandskap med en vacker landskapsbild.

Jordbruket skall i princip bedrivas i nuvarande omfattning. Strandängarna skall så långt möjligt hållas öppna genom bete. Vid skogsskötseln skall särskilt beaktas den betydelse området har för fauna, flora, friluftsliv och landskapsbild. Anläggningar för friluftslivet skall inte iordningställas utöver parkeringsplatser med sopstall vid Nordians hög, vid Åholmens badplats och vid Ströms kulle samt infartsstigar till området.

2.2 Skogsmark

Beskrivning

Skogsmarken inom reservatet (22 ha) inskränker sig till åsområdet mellan Åholmen och Åshusby, mindre åkerholmar i områdets västra del samt en lövskogskappa längs sjöns västra sida. Barrskogen dominerar men även blandskog och lövskog förekommer (se vegetationskarta, bilaga 1).

Målsättning

Skogen skall skötas med stort hänsynstagande till fauna, flora, friluftsliv och landskapsbild.

Skötsel

Med avseende på skogliga åtgärder delas skogen in i två skötselområden som på bifogad vegetations- och skötselkarta betecknas med I och II.

Skötselområde I: Naturvårdsförvaltaren får utföra naturvårdande avverkningar och röjningar enligt nedanstående riktlinjer. Det virke som därvid tas ut tillfaller markägaren.

- Skogen inom fornminnesområdet sköts enligt riksantikvarieämbetets vårdplan (se sid 10, Kulturvärden).

I övrigt gäller:

- För optimal överhållning får försiktig gallring (konserveringshuggning) utföras i gammal barrskog.
- Föryngring av barrskog skall i möjligaste mån ske genom att självföryngring av barrträd tillvaratas.
- Successiv föryngring för att i stort bevara nuvarande utseende får endast ske genom sk luckhuggning.
- Inom blandskogspartier och lövdominerade partier gynnas lövträd, främst ädellövträd.
- Åkerholmar sköts så att trädbestånden inte blir över Slutna och så att alltför stor beskuggning av torrängs- och hållmarskpartier hindras.
- Skogsbyn sparas och sköts så att varierad artsammansättning, djup och trappstegsform erhålls. Även naturliga bryn bör få utvecklas.
- På Ströms kulle får försiktig röjning i de lövdominerade partierna, punktvisa siktröjningar samt stigröjning på krönet (obs backsippa) utföras. Se även punkt 2.6 Faunavård.

Skötselområde II: Markägaren bedriver skogsskötseln enligt skogsvårslagens bestämmelser.

2.3 Åkermark

Beskrivning

Stora delar av reservatet täcks av åkermark (85 ha), (se vegetationskarta, bilaga 1). Området är ett gammalt kulturlandskap med vacker landskapsbild. Norr om sjön har ett område, som innefattar såväl åkermark som strandäng, stängslats för bete.

Målsättning

Bevara kulturlandskapet med dess värden för landskapsbilden samt växt- och djurliv.

Skötsel

För åkermarken inom reservatet skall följande riktlinjer gälla:

- Åkerbruket bedrivs i nuvarande omfattning. Inom det planerade täktområdet norr om Ströms gård kommer dock marken enligt täktplanen att omföras till åkermark.
- Betesdriften bibehålles eller utvidgas.
- Åkerholmar, odlingsrösen, hällar och andra restmiljöer i jordbrukslandskapet bibehålles.
- Naturreservatet utgör inget hinder för underhåll av befintliga diken eller åtgärder som krävs för skötsel av redan beslutade sjösänkings- och dikningsföretag (se även punkt 2.5)

2.4 GräsmarkBeskrivning

Stränderna längs Fysingens norra del är flacka med strandängar, som dels gränsar till åkermarken dels övergår i slutna vassbälten. I anslutning till strandängarna nordväst om sjön finns större sammanhängande torra gräsområden (se vegetationskarta, bilaga 1). Staten har bekostat stängsling av ett område på delar av fastigheterna Åshusby 3:2, 3:3 och 4:4 där markägarna har betesdrift.

Målsättning

För att skapa goda betingelser för fågellivet skall gräsmarken så långt möjligt hållas öppen genom bete.

Skötsel

Vid skötseln av reservatets gräsmark skall följande riktlinjer gälla:

- Den torra gräsmarken och sjöängarna hävdas så långt möjligt genom bete eller slåtter.
- Naturreservatet utgör inget hinder för underhåll av befintliga diken eller åtgärder som krävs för skötsel av redan beslutade sjösänkings- och dikningsföretag (se även punkt 2.5).

2.5 Vattenområden, sjösänkings- och dikningsföretag

Beskrivning

Cirka 70 ha av reservatet upptas av sjön Fysingens vattenområde. Denna del av sjön är mycket grund. Tro- ligen finns inget vattendjup som överstiger 2 meter inom reservatsområdet. Till följd av detta och sjöns höga näringshalt har en frodig vattenvegetation bestående av bl a vassbälten, sävruggar, flytblad och under- vattensängar (långskottsväxter) utvecklats.

Fysingen omfattas av flera sjösänkingsföretag. Det senaste är från 1946 och finns beskrivet i protokoll från Österbygdens vattendomstol (1946-10-22). Reser- vatet berörs också av dikningsföretag i området norr om sjön.

Målsättning

Skapa så goda betingelser som möjligt för områdets fågelliv.

Skötsel

Vid skötseln av reservatets vattenområden skall följande riktlinjer gälla:

- Sjöns vattenområden lämnas utan åtgärd.
- Naturreservatet utgör inget hinder för i särskild ordning beslutade restaureringsåtgärder.
- Reservatet utgör heller inget hinder för underhåll av befintliga diken eller åtgärder som krävs för skötsel av redan beslutade sjösänkings- och dikningsföretag (se även punkterna 2.3 och 2.4).

2.6 Faunavård, jakt och fiske

Faunavård

För faunavården inom reservatet skall följande prin- ciper gälla (se även Ahlén - Faunavård):

- Eftersträva ekologisk variation i landskapet bl a genom att bevara alla träd- och buskarter och låta dessa vara representerade i alla åldrar från plantor till åldrande och självdöende exemplar.
- Eftersträva en flerskiktad vegetation samt växling mellan öppnare gläntor och slutna och täta partier.

- Bevara lämpliga boträd t ex hålträd eller gamla träd (levande och döda).
- Bevara bärande träd och buskar.
- Bevara enbuskar.
- Håll strändängarna öppna genom bete eller slätter.
- Bevara odlingsrösen, murar och åkerholmar.
- Tillträdesförbud för allmänheten under fåglarnas häckningsperiod gällande strandängar och vattenområden i sjöns norra del (se reservatsbeslutet).

Jakt

Jakt på fågel får enligt reservatsbeslutet ej förekomma inom reservatets inre zon utan länsstyrelsens tillstånd. Jakt inom reservatets yttre zon skall ske enligt jaktlagstiftningen.

Fiske

Fiske inom reservatets vattenområde torde knappast vara möjligt på grund av ringa vattendjup och riklig vattenvegetation. Reservatsbestämmelserna innebär dock ingen inskränkning av fisket i sjön så länge denna inte stör fågellivet (se dock tillträdesförbud för allmänheten i sjöns nordligaste del under fåglarnas häckningstid).

2.7 Vägar m m (se bilaga 2)

Motorvägen Stockholm-Uppsala (E4) drar fram längs reservatets västra sida. Väg 923 löper utanför reservatets norra gräns från Åshusby till Ströms fjällar.

Enskild väg genomkorsar reservatet från Rosersberg via Ströms gård till Åshusby. Från Rosersberg leder även en enskild väg till badplatsen vid Åholmen, där det också finns en mindre parkeringsplats.

Allmänhetens motortrafik är enligt reservatsbeslutet förbjuden på vägarna inom reservatet med undantag av vägen till Åholmens badplats och infartsvägen till parkeringsplatsen vid Nordians hög (se karta, bilaga 2).

Vägens nuvarande sträckning och bredd bör bibehållas. Dock kommer förstärkning av vägen till grustäktområdet vid Ströms gård att företagas vid behov.

En parkeringsplats för cirka tio bilar skall anläggas ca 700 meter sydsydväst om Ströms gård vid vägen till Åholmens badplats (Ströms kulle). Vidare kommer en parkeringsplats att anläggas på fastigheten Åshusby

3:9 nära fornminnet Nordians hög.

2.8 Allmänhetens friluftsliv

2.8.1 Anläggningar

För att möjliggöra för allmänheten att besöka reservatet kommer parkeringsplatser att anordnas cirka 700 meter sydsydväst om Ströms gård (Ströms kulle) samt i anslutning till fornminnet Nordians hög (se även punkt 2.7). I anslutning till dessa skall finnas sop-tunnor samt infartsstigar till området (se bilaga 2).

Den av kommunen anlagda badplatsen på Åholmen kommer även i fortsättningen att skötas av kommunen.

Om konflikt uppstår mellan ridning och övrigt friluftsliv bör särskilda stigar eller områden anvisas för ridning.

2.8.2 Renhållning

För soptömning avseende allmänhetens friluftsliv vid parkeringsplatserna vid Ströms kulle och Nordians hög samt vid Åholmens badplats svarar kommunen.

2.8.3 Tillsyn

Tillsyn av reservatet utförs av naturvårdsförvaltaren.

2.8.4 Utmärkning

Reservatet skall utmärkas av naturvårdsförvaltaren enligt de anvisningar som utfärdats av statens naturvårdsverk och riksantikvarieämbetet.

2.9 Kulturvården (se bilagorna 3 och 4)

Inom reservatet finns ett fornminnesområde vid Åshusby. Den stora sk Nordians hög dominerar området som även rymmer ett bygravfält med ett stort antal gravar samt flera hålvägar från yngre järnåldern. Området är skyddat enligt fornminneslagen och gränserna för fornminnesområdet är fastställda (länsstyrelsens beslut 1944-12-14).

Fornminnesområdet sköts sedan tidigare av skogsvårdsstyrelsen och skall i fortsättningen skötas enligt vårdplan som upprättas av riksantikvarieämbetet (se bilaga 4). Den nuvarande vårdplanen innebär att stora delar av fornminnesområdet skall vara bevuxet med gles tallskog. Denna plan kan vid behov omarbetas. Härvid kan skogsmarken inom fornminnesområdet helt eller delvis komma att omföras till öppen mark.

3. FinansieringA Kostnader/intäkter som ej beräknats:

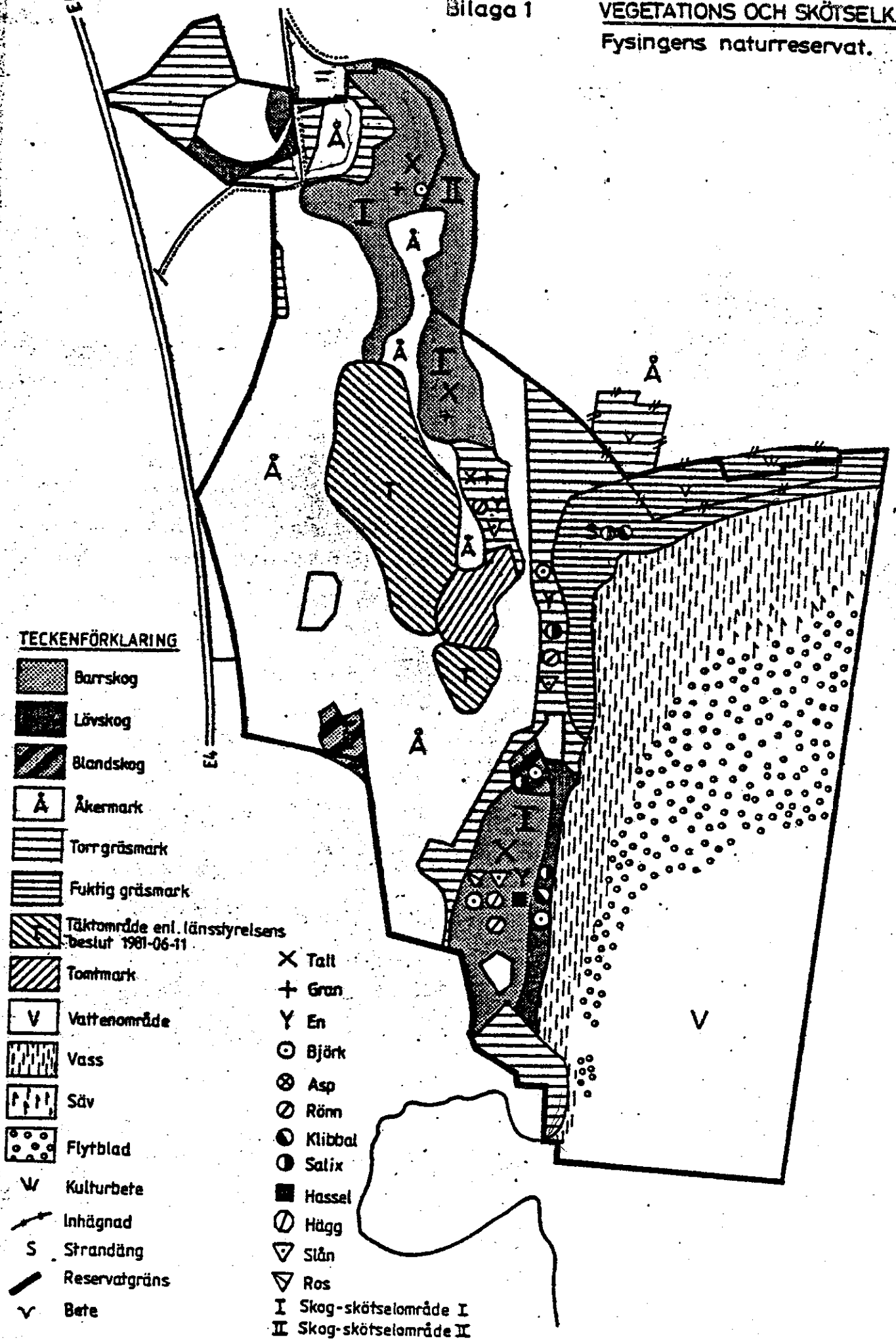
- arrende för Rosersbergs sportfiskeklubb
- eventuella intäkter av virke vid vårdåtgärder
- jordbruksdriften
- vägunderhåll inom reservatet
- skötsel enligt beslutade sjösänkings- och utdikningsföretag
- underhåll av befintlig P-plats, badplats, bryggor etc vid Åholmen (kommunens)

B Vårdåtgärder för reservatet:

- skötsel av skogsmark, hagmark o dyl	500 kr/år	Stat
- istandsättning av betesmark (stängsling)	10 000 kr	Stat
- P-plats Ströms kulle (P 1)	10 000 kr	Stat
- P-plats Nordians hög	7 000 kr	Stat
- vägunderhåll	500 kr/år	Stat
- sopkärl	4 000 kr	Kommun
- tömning, renhållning, städning av P-platser	5 000 kr/år	Kommun
- stig mellan P 1 och Ströms kulle	2 000 kr	Stat

C Utmärkning, tillsyn samt fortsatt vård av Nordians hög:

- utmärkning (uppsättning av reservatsskyltar + rågångsmarkering)	7 000 kr	Stat
- tillsyn	6 000 kr	Stat
- vård av Nordians hög	50 000 kr/år	Stat

TECKENFÖRKLARING

Barrskog

Lövskog

Blandskog

Åkermark

Torrgräsmark

Fuktig gräsmark

Tättområde enl. länsstyrelsens beslut 1981-06-11

Tommark

Vattenområde

Vass

Säv

Flytblad

Kulturbete

Inhägnad

Strandäng

Reservatgräns

Bete

Tall

Gran

En

Björk

Asp

Röm

Klipbal

Salix

Hassel

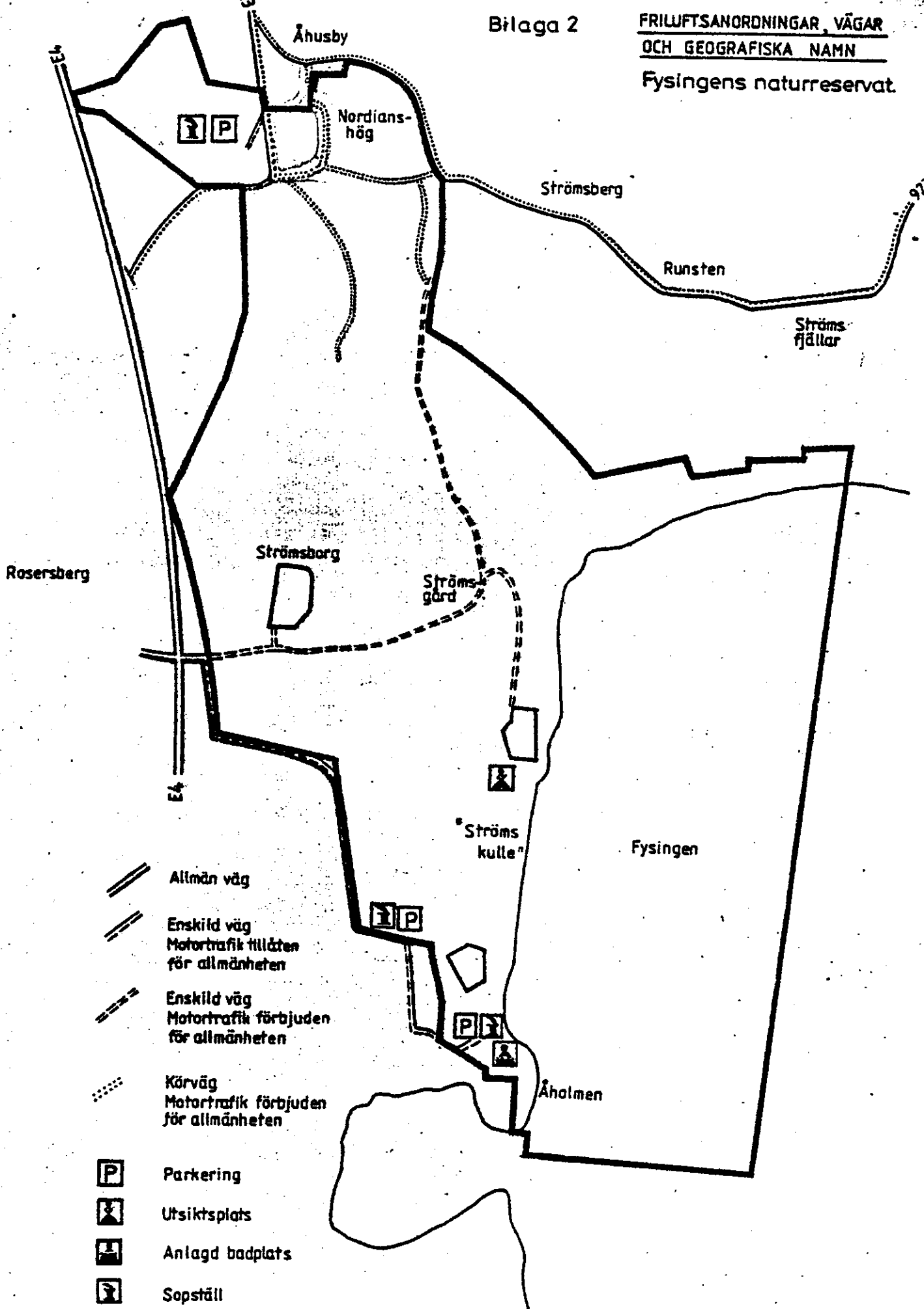
Hägg

Slån

Ros

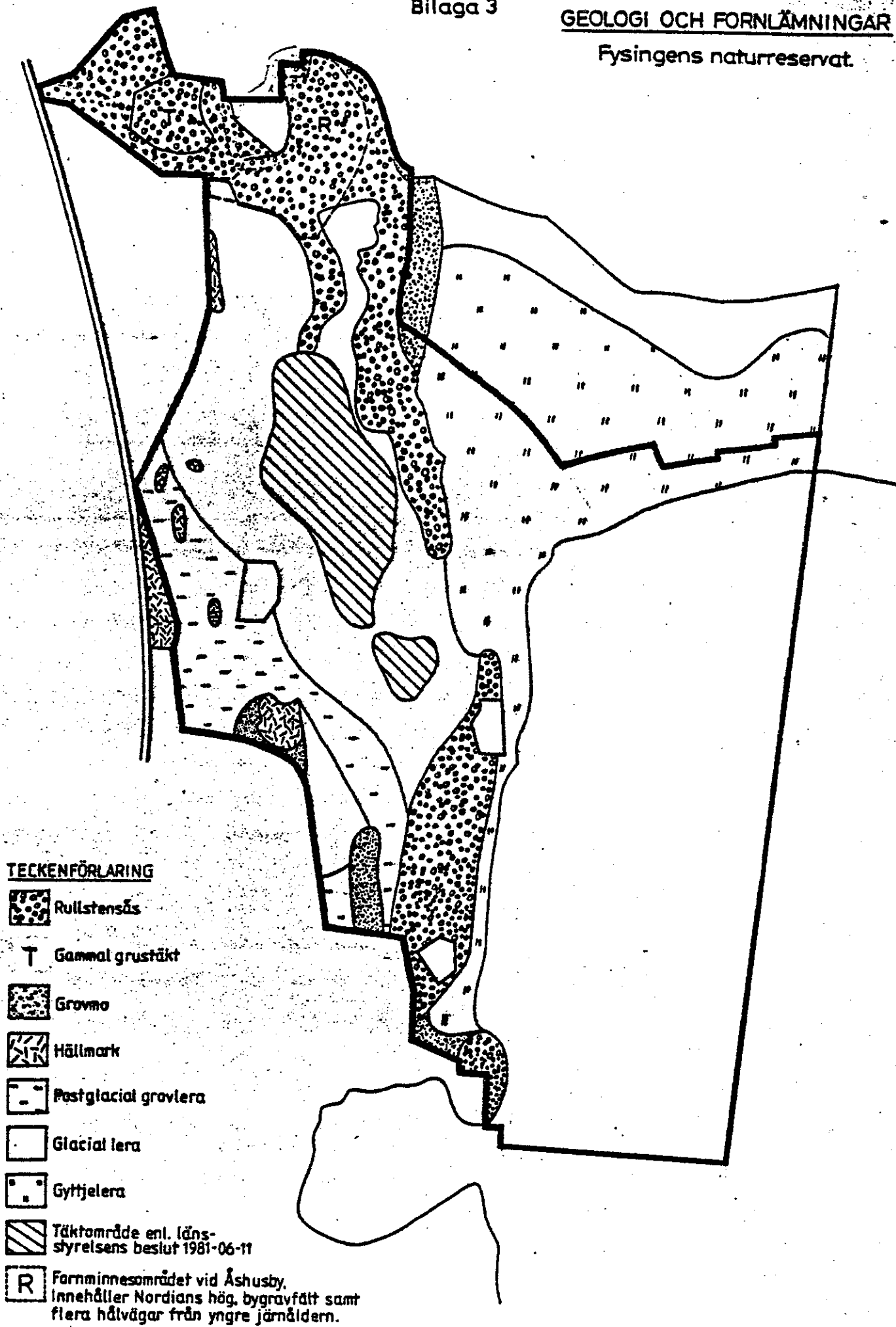
Skog-skötselområde I

Skog-skötselområde II

- Allmän väg
- Enskild väg
Motortrafik tillåten
för allmänheten
- Enskild väg
Motortrafik förbjuden
för allmänheten
- Kärväg
Motortrafik förbjuden
för allmänheten
- Parkering
- Utsiktsplats
- Anlagd badplats
- Sopställe

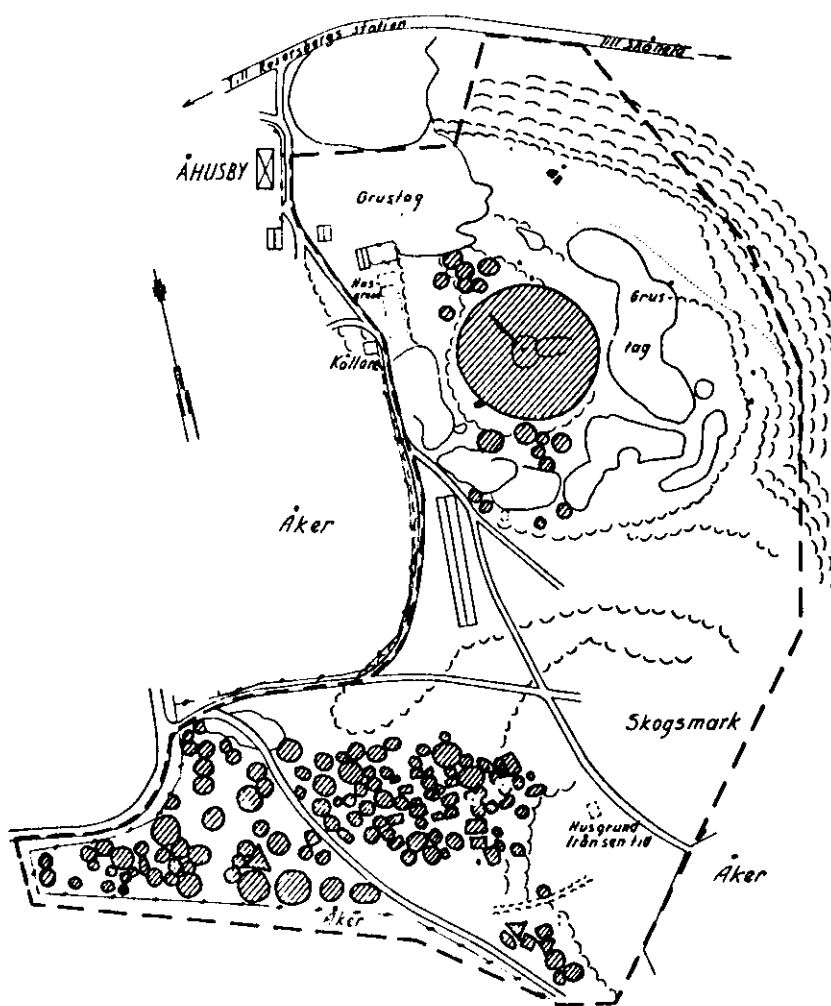
Uppland

Åshusby, Norrsunda socken

JORDBRUKSDEP.
Registratören
Ink 1984-07-02
Dnr.

FORNMINNESOMRÅDET VID ÅSHUSBY

domineras av den stora sk Nordians hög, tidigare även kallad Nores hög. Namnet har ej kunnat förbindas med någon historiskt känd person. Högen är ej undersökt och kan därför icke närmare dateras, men den tillhör sannolikt den yngre järnåldern (400—1050 e. Kr.). Storhögar av denna typ ligger i Mälardalskapen ofta i anslutning till en gård, som kan antas ha varit forntida kungsgård.

Kungsgårdarna har ofta namnet Husby eller Husaby. Vanligen ligger de som här strax intill ett bygravfält med ett större antal gravar i form av låga runda stensättningar.

Området är skyddat enligt fornminneslagen och gränserna fastställda av Länsstyrelsen i Stockholms län enligt resolution den 14 december 1944.

LANDSANTIKVARIEN
Karduansmakargatan 8,
Stockholm
Tel. 24 55 00

RIKSANTIKVARIEMÄMBETET
Storgatan 41
Stockholm O
Tel. 67 00 00

RIKSANTIKVARIÉAMBETET
VÅRDSEKTIONEN

sid 2
3

Län	B	Objektnr	
Landskap	Up		
Socken	Norrunda		
Namn	Nordians hög		

VÅRDPLAN

Objekttyp	Gravfält + hög	Fornl. nr	31	Ek.karta	1113b
Fastighetsbeteckning	ÅHUSBY 2 ¹ , 1 ⁶ , 1 ² , 3 ⁷			Vårdareal ha	8,5
				Prioritet	1
Markägare	Hammargren	Adress	Rosersberg	Tel	
	Televerket				
A-märkning	Naturreservat enligt resolution III Ö 105:54 Gränslinjebestämt				

VEGETATIONSBESKRIVNING

Träd- och buskskikt

- 1/ Barrskog tall 730
 Lövskog björk alm
 Sly björk alm rönn
 Buskage nypon
 Enbusk

Fält- och markskikt

- Ljung
 Mossa lava
 Bärnis
 Lögväx gräs
 Högväx gräs
 Örtveg

Kulturpåverkan

- Kalhuggen
 Gallrad
 Röjd
 Igenväxande
 Obetad
 Betad

MARKBESKAFFENHET

Markfuktighet

- Skarp
 Torr
 Frisk
 Fuktig
 Våt

Växtsamhälle

- Hällmark
 Hedmark
 Ångsmark
 Stäppveg
 Myrmark

Markprofil

- Förna > 5 cm
 Förna < 5 cm
 Mull
 Råhumus
 Torv

Mineral

- Sten-grus
 Sand
 Mo-mjåla
 Ler
 Morän-pinnmo

- Fjäll Sandstrand Klippstrand Klapperstrand

ALLMAN BESKRIVNING 1/ Tallskog (ca 80 år) öster om högen. Ljung och lågväxande gräs på högen.

VEGETATIONSMÅLSÄTTNING

- Gräshed Ljunghed Park Hårdvall
 Hagmark Äng Skog

ALLMAN MÅLSÄTTNING Hårdvall med ljung på högen. I övrigt gles tallskog med gräsvegetation.

Vårdplan upprättad den 20 / 4 1971 av John-Eric Gustafsson

reviderad den / / 1971 av

BERÄKNAD DAGSVERKSÄTGÅNG

	AR	DY
1:a året		120
2:a året		120
3:e året		100
4:e året		100
5:e året		100
Summa		540
Fortsatt årlig vård		100

Län	B	Objektnr	
Landskap	Up		sid 3
Socken	Norrunda		
Namn	Nordians hög		
Fornl. nr	31		

BILAGOR

- Fotokarta
- Detaljkarta
- Utdrag ur fornl.reg.
- Specialplan
-

SKOTSELANVISNING avseende **första** behandlingsåret

Åtgärd	Tidpunkt etc.	Åtgärd	Tidpunkt etc.
☐ Totalavverkning		☐ Kemisk behandling	
1/ ☒ Gallning	september-april	☐ Lagning av markskador	
☒ Röjning	september-april	☐ Gångstig	
☒ Grovstädning	september-april	☒ P-plats	finns
2/ ☒ Markstädning	på fornlämning	☐ Bilväg	
☒ Slätter	juli augusti	☐	
☐ Sådd		☐	
☐ Bete		☐	

Anmärkning

1/ Tallskogen öster om högen.
Avverkning av främst gran.

2/ I samband med slätter

SKOTSELANVISNING avseende **fortsatt vård** fr.o.m. andra behandlingsåret

Åtgärd	Tidpunkt etc.	Åtgärd	Tidpunkt etc.
☐ Totalavverkning		☐ Kemisk behandling	
☐ Gallning		☐ Lagning av markskador	
☒ Röjning	vid behov	☐ Gångstig	
☐ Grovstädning		☐ P-plats	
☒ Markstädning	juli-augusti	☐ Bilväg	
☒ Slätter	juli-augusti	☐	
☐ Sådd		☐	
☐ Bete		☐	

Anmärkning